

ДО ПОЛИТИКА Н. Н. ЗА ПОЛИТИЧЕСКИЯ МОРАЛ

Както разбирам от Вашето писмо, Вие сте склонен да смятате, че в политиката има особен морал, отличаващ се от морала в другите професии и в човешките отношения. Това не може да означава нищо друго - колкото и внимателно и деликатно да се изразявате - освен това, че нещата, които в обичайните човешки отношения се считат за непочтени, в политиката се признават за почтени; и че нещата, които в човешките отношения са недопустими, в политиката са допустими. Тази опасна тенденция, която не е от вчера и не е измислена от Вас, за съжаление е довела дотам, че народът е започнал да смята политиката за неморално занимание. Не сме ли чували с Вас от народните уста следното мнение за някого: „Мислиш ли, че той казва истината? Не, той само прави политика!"

Виждате ли колко голяма пропаст лежи между Вашите тежнения и мнението на народа. Особения Ви политически морал народът нарича просто лъжа и измама. А Вие трябва да се съобразявате с мнението на народа, защото политиката в своя истински смисъл е народно дело, и то едно от най-великите народни дела. Аз знам какво искате Вие. Вие бихте искали да изнамерите някакъв изкусен, вещ начин на управление, който би помагал и на народа да преуспява, и на държавата да се развива, тази особена вещина, неизбежно напомняща на вещината при игра комар, да назовете политически морал. Аз не се съмнявам, че Вашите подбуди са благородни, но всичко останало, което казвате, попада извън кръга на морала, на християнството и културата. То не е нищо друго освен отдавна известното надиграване между силния и слабия, при което, ако не помогне изкуствената усмивка, помагат зъбите и ноктите и обратно. Народът казва: „На правдата се крепи земята". А ако Вие се отнасяте с презрение към тази желязна аксиома на нашия народ и я смятате за „просташка", чуйте тогава какво твърдят културните англичани: „Честността е най-добрата политика". В дългото политическо школуване на англичаните е имало времена, когато се е мислело по друг начин.

Но опитът ги е научил, че наистина честността е най-добрата политика. Един велик американски държавник е казал: „Ако американците отиваха в парламента със същите мисли и чувства, с които отиват на църква, то тогава нашата държава щеше да бъде силна и народът удовлетворен”.

Дори и сред древните езичници на нашите скъпи Балкани най-прославени са били онези държавници, които в държавническите дела и в частния си живот са се придържали към едни и същи морални правила. Спомнете си как постъпил праведният Аристид, когато се гласувало за прогонването му от неговата родина. Някакъв непознат, неграмотен човек го помолил да напише на глинената плочка: „Да се прогони Аристид". И той без колебание написал това, което било в негова вреда.

Християнската вяра, както нищо и никога досега, е обявила и утвърдила единството на морала. Една от главните причини за днешните смутове и беди на този малък европейски континент е двойствеността на морала. Един морал се прилага в частния, а друг в общественния живот. Че това двуличие не води народа към добро, свидетелства начинът, по който юдейските първенци са постъпили с Христос и по-нататъшната съдба на юдеите. Те наказвали със смърт лъжесвидетелите всред своя народ, а при съда над Христос сами търсили лъжесвидетели. Помежду си говорили, че Христос работи в полза на римляните (Йоан. 11:48), а пред римлянина Пилат - че Иисус е против римляните и против кесаря, понеже прави себе си цар (Йоан. 19:12), добавяйки лицемерно: ние нямаме друг цар, освен кесаря. Това е двойният морал. Това е политическият морал, чрез който юдейските политици искали да спасят своя народ, а вместо това го опропастили. Виждайки всички тези интриги, всички тези неморални фарисейски интриги срещу Себе Си, Господ предрекъл: ***Ето, оставя се вам домът ви пуст.*** Ето Ви плода на политическия морал. Ето го страшния урок за всички народни водачи които цепят морала на две, изоставяйки желязната народна аксиома: „На правдата се крепи земята". Мир Вам и здраве от Господа!